

Raikküla

Dalla Leht

Nr 95

3. oktoober 2013

Kabala koolis on sel õppeaastal kesksel kohal head suhted ja rahulik õpikeskkond

Käesolevat õppeaastat Kabala lasteaia-põhikoolis oleme alustanud tempokalt, huvitavalt ja remondihõnguliselt.

Suvest saati askeldasid majas ehitusmehed ventilatsioonitöid tehes. Kui ajakirjanikud käisid kooli alguse valmisolekut kaemas, siis küsiti, kas töö saab ikka valmis? Õnneks polnud kahtlusteks põhjust, tublid töömehed ning veel tublimad koolitöötajad andsid endast parima, et viimasel nädalavahetusel majale koristamisega veel lõplik lihv anda! Siinkohal suur tänu majandusjuhataja Tiiale, koristajatele Üllele ja Virgele, kes andsid oma panuse, et koolimaja õigeks ajaks puhtaks ja korda sai!

Remonditööd uue katuse all veel kestavad, kuid koolielu ja õppimist see ei häiri. Kord-korralt ja aasta-aastalt muutub meie maja välis- ja siseilme aina paremaks ja kaasaegsemaks. Koolijuhina julgen öelda, et õpetamine ja õppimine, mis siin seinte vahel ja väljaspoolgi toimub, saab olema üha parem.

Meie selleaastane kõige suurem rõhk on just vaimselt ja füüsiliselt turvalise keskkonna loomine õppimiseks ja õpetamiseks. Põhitähelepanu alla võtame head suhted, üksteisest lugupidamise ja rahuliku õpikeskkonna.

Arvudest rääkides on juba

aastaid koolis 56 õpilast ja lastearühmades 42 last. Lasteaialaste arv aasta jooksul muutub, kohtade olemasolul saab lapsi lisanduda. Loomulikult ootame ka kooli õpilasi juurde. Esimesse klassi astus sel sügisel neli last, nende klassijuhatajaks on Hele Ojamaa. Uusi õpetajaid õppeaasta alguse seisuga ei lisandunud, sest polnud ka lahkujaid – seda on samuti tore tõdeda.

Artikli ilmumise päevaks on juba toimunud vahvaid ettevõtmisi: käidud klassiekskursioonil Tallinnas ja lõbustuspargis, õppekäigul Silma loodushariduskeskuses Läänemaal ja peetud pallimänguvõistlused „Reipalt koolipinki“ projekti raames. (Neid korraldanud õpetajate kirjutised on lk 5 – toim.)

Looduseuurimist ja loodusteaduse põhjalikumat õpetamist viib sel aastal loodusringitundides läbi õpetaja Ülli Toomemäe, kes kutsub huvilised õpilased kokku teisipäeviti 7. tunniks ja kahel korral kuus veel topelettundideks. Viime ellu oma loodusõpetuse õppekava suunda ja kavatseme aasta jooksul veel mitmel

Klassijuhataja Hele Ojamaa ning I klassi õpilased Kristo Bogdanov, Kaila Erika Viira, Adrian Pajo ja Karl Aleksander Aedla esimesel koolipäeval. Foto kooli kogust

õppekäigul käia ja ka õues õppida. Lisaks saab koolipere väljasõitudel käies avardada oma maailmapilti ja sotsiaalseid oskusi.

Septembri lõpus tähistasime väärikalt oma koolimaja 23. sünnipäeva. Peonädalal käis külas vilistlasi ja teisi häid inimesi, pidulik aktus oli 27. septembril. Traditsiooniliselt kuulub meie kooli sünnipäeva juurde jooks Kabala kablutamine, mis seekord toi-

mus 30. septembril.

Tore, et õppeaastat saab alustada väga pidulikult pühendusega oma kooli sünnipäeva auks. Tore on ka see, et ees on ootamas terve aasta vahvaid tegemisi, õhinaga õppimist ja heade sõpradega koosolemist. Jätkugu kõigil jõudu ja positiivsust terveks kooliaastaks!

Kabala lasteaia-põhikooli direktor Maire Roht

Augustikuu istungil otsustas Raikküla vallavolikogu esitada rahandusministeeriumile taotluse valla saneerimise ennetähtaegseks lõpetamiseks. 18. septembril tuli vastus, et taotlus on rahuldatud.

Tagasivaade valitsemisperioodi aastatele 2009–2013 ja pilguheit tulevikku

20. oktoobril toimuvad taas üle Eesti kohaliku omavalitsuste volikogude valimised. Seega on just paslik aeg vaadata ühtaegu tagasi möödunud valitsemisperioodile, kui suunata pilk tulevikku.

2009. aasta valimistulemustena kujunes Raikküla volikogu koosseis järgmiseks: valimisliit Meie Koduvald sai 7 kohta (Jaan Truuts, Tõnu Rahula, Anne Kalf, Katre Luik, Raul Aalde, Ago Leht, Tiina Lehemets). Isamaa ja Res Publika Liidule jagus 3 kohta (Jaak Pregel, Urmas Uustallo ja Aili Aus) ning Keskerakonnale 1 koht (Koidu Pettai).

Nelja aasta jooksul tekkis liikmeskonnas mitmeid muudatusi. Koduvalla nimekirjast tuli pärast Jaan Truutsi vallavanemaks valimist volikogusse Leino Luks ja Katre Luige lahkumise järel täitis tema koha Marve Tiits.

Kurb oli see, et Isamaa ja Res Publika Liidu nimekirjas oli liikumine kõige suurem: asjatundlikud ja targad volikogu liikmed Jaak Pregel ja Urmas Uustallo ei pidanud piisavalt oluliseks nendele antud rahva usaldust ja mandaati ning lahkusid volikogust – kumbki erineval põhjusel – kes seepärast, et arvas, et ei saa teostada oma mõtteid, kes seepärast, et majandussurutise perioodil ei makstud volikogu liikmetele istungitel osalemise eest kompensatsiooni ning polnud nõus tasuta tööd tegema. Nii astus volikogusse Jaak Pregeli asemele esmalt Janno Palts, seejärel Urmas Uustallo asemele Veljo Sinikas, kes mõne aja pärast loobus ja tema asemele tuli Ilmar Petter. Uutel asendusliikmetel kulus aega, et saada aru volikogu toimimisest.

Vaatamata sagedastele muudatustele võib kokkuvõtteks öelda, et volikogu töö oli tõhus ja asjatundlik, ilma suuremate vastuolude ja konfliktideta.

Mööduva valimisperiоди olulisemad tegevused

* Volikogu esmaseks ülesandeks on valla eelarve vastuvõtmine, muutmine ning majandusaasta aruande kinnitamine.

Töö valla eelarvega on olnud kõikide aastate olulisemaid tegevusi. See pole majandussurutise perioodil olnud kerge, sest riik ehk tegelikult rahandusministeerium kärpis 2010. aastal oluliselt koha-

like omavalitsuste tulubaasi. Kui varem (2008. aastal) eraldati kohalikele omavalitsustele 11,9% üksikisiku tulumaksust, siis 2009. aastal vähendati seda summat 11,4 protsendini. Seetõttu tuli vähendada kõikide vallast palka saavate inimeste töötasu.

Oluliselt vähenesid riigi poolt teede korrashoiuks antavad eraldised: kui 2008. aastal oli teedele eraldatud ~1 000 000 krooni (63 000 eurot), siis 2009. a vaid ~290 000 krooni (19 000 eurot). Seda summat pole tänini oluliselt suurendatud ja 2014. aastaks on oodata koguni summa vähenemist.

Majandussurutise perioodil tekkisid raskused kõikides omavalitsustes, mitte ainult Raikkülas. Kuid meie otsustasime koostöös vallavalitsusega 2011. aastal pöörduda riigi poole toetuse saamiseks. See omakorda tingis rahandusministeeriumi täieliku kontrolli kõikide finantsvahendite kasutamise üle ja igas eluvaldkonnas miinimumvahenditega läbijaamist.

Võib aga rõhutada, et ükski oluline tegevussuund ei jäänud täielikult rahastamata. Peab tunnistama, et see oli ainuõige otsus ja 2013. aasta eelarve tegemise ajal oli valla tulubaas niivõrd hea, et riik ei eraldanud Raikküla vallale tasandusfondi raha.

* **Volikogu ülesandeks** on vallavanemale ja palgalistele valitsusliikmetele töötasu ning valitsusliikmetele hüvituse maksmise otsustamine ja selle suuruse määramine.

2010. aastal vähendati kõikide vallast palka saavate inimeste töötasusid. 2013. aastal taastasime nende töötasud osaliselt, kuid 2008. aasta taset pole suudetud taastada.

* **Volikogu õiguseks** on kohalike maksude kehtestamine, muutmine ja kehtetuks tunnistamine, kohalike maksude puhul soodustuste andmise korra kehtestamine.

Raske südamega sai maamaksu tõstatatud, kuid selle vajaduse tingis eelkõige rahandusministeeriumi nõue vaadata üle kõik kohalikud finantsvõimalused. Maamaksusoodustusi pole volikogu ei eelnevatel ega lõppeval perioodil pidanud otstarbekaks. Samas suutsime säilitada sünni- ja matusetootuse maksmise, õpilastele tasuta koolisõidu ja huvihariduse

toetamise.

* **Volikogu kehtestada** on erinevate toetuste andmine ja valla eelarvest finantseeritavate teenuste osutamise kord.

Sotsiaalnõunik Evelin Rikkeri juhtimisel sai oluliselt tõhustatud sotsiaalvaldkonda: lisaks Purku piirkonnale võeti sotsiaaltöötaja Kabala piirkonda, jagatud on erinevaid abivahendeid, riideid, toiduabi, taastati ühekordsete toetuste maksimise kord (näiteks prillide, ravimite, invahendite jms ostmiseks).

* **Volikogu tegevusvaldkonnaks** on vallavara haldamine. Eelarvesse lisavahendite saamiseks on müüdnud mittevajalikke varasid, taotletud peremeheta vara ja maad munitsipaalomandisse, et küla saaksid välja ehitada külaplatse.

Ümber on korraldatud vallavalitsuse struktuur, rakendades abivallavanema asemel tööle arendus- ja finantsnõuniku, kelle ülesandeks on arendusprojektide algatamine ja elluviimine. Marju Teiverlauri abiga on saadud vahendeid Kabala lasteaia-põhikooli katuse ja ventilatsioonisüsteemide renoveerimiseks, algatati ja teostamisel on valla viitade ja infotahvli te projekt, mille vahendid pärinevad LEADER programmist.

Erinevatest rahastamisprogrammidest on saadud vahendeid kergliiklusteede rajamiseks, Raikküla ja Purku piirkonna vee- ja kanalisatsiooni- ning valgustusüsteemide renoveerimiseks.

Lisaraha Leaderist

LEADER programmi juures töötades olen igati teavitanud, ärgitanud ja andnud nõu kohalikele ettevõtjatele ja MTÜ-dele Euroopa Liidu LEADER programmist finantsvahendite valda toomiseks. Kui mõni vallakodanik levitab infot, et Raikküla valda pole tulnud sentigi EL raha, siis see rääkija pole kindlasti vallaeluga kursis.

LEADER-programmi toetusi on oma tegevuse arendamiseks taotlenud ja neid ka saanud MTÜ Purculi (2 korda), MTÜ Lipa Liiklus- ja Ohutuskeskus, MTÜ Kuukulgur (2 korda), kolmel korral on vallavalitsus kirjutanud projekti LEADERist vahendite saamiseks.

Tõsi, Raikküla kultuurikeskuse renoveerimistöökdeks toetust ei antud, sest kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmiseks, milleks kultuur on, ja eraomandis

oleva vara renoveerimiseks vahendite taotlemine polnud lubatud. Küll on aga Uku Masingu mälestustuba ja valla viitade ning infotahvliite, Raikküla Avatud Noortekeskuse projekte rahastatud LEADER programmist. Mitmed ettevõtjad nagu Pajo Saeveski OÜ, Parvematkad OÜ, OÜ Redindegro, Falcil Grupp OÜ on saanud toetusi LEADER programmist oma tegevuse arendamiseks.

* Volikogu ülesandeks on nii valla kui allasutuste arengukavade vastuvõtmine ja muutmine; erinevate kavade ja kordade kehtestamine; valla ametiasutuse ja hallatava asutuste moodustamine, ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine ning ametiasutuse põhimääruse kinnitamine.

Uuendatud on nii Kabala lasteaia-põhikooli kui valla arengukavasid, võetud vastu uus jäätmekava, kehtestatud vallakodanike tunnustamise kord, rakendatud tööle valla allasutus – Raikküla Valla Vabaajakeskus.

Seda ju polegi nii vähe ja tegevuste loetelu võib jätkata, kuid leheruumi napus seda kõike siiski ei võimalda.

Järgmisel valitsemisperioodil on kindlasti vaja teha põhjalikku tööd **uue arengukava ja üldplaneeringuga**, sest need hakkavad ajale jalgu jääma. Lihne iluravi enam ei aita.

Seadus määrab ülesanded

Käesolevate valimiste kampaania retoorikast on kostnud väljaütlemised,

et siiani on valda juhtinud saamatud ja asjatundmatud inimesed, kes pole midagi teinud – kõik on valesti tehtud ja plats on vaja täiesti puhtaks pühkida – vaat meie tuleme ja meie teeme, see mida meie teeme, on kõige õigem.

Tahan valijatele, aga ka valitavatele südamele panna, et omavalitsuse ülesanded tulenevad seadustest ja päris oma tahtsi ühes vallavalitsuses ega volikogus toimetada ei saa.

Eelkõige on omavalitsuse ülesandeks korraldada sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, ruumilist planeerimist, valla ühistransporti ning valla teede korrashoidu. Need on olnud volikogu arutlusteemadeks, millest tuleksid tööülesanded valitsusele.

Teiseks tuleb korraldada vallas koolielsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist või korraldada koostööd teiste omavalitsuste vastavate asutustega, organisatsioonidega ning täita muid riigi poolt pandud ülesandeid.

Seadusega on määratud volikogu pädevused, mille piires ta saab ja võib tegutseda ning iga volikogu liige peab juhinduma seadusest, valla õigusaktidest ning vallaelanike vajadustest ja huvidest.

Aga selleks peab tundma seadusi. Oluline on arvestada sellega, et vallaelu areneks kõikides piirkondades, mitte ainult seal, kus asub vallamaja.

Korruptsiooniseadusest tulenevalt ei tohi volikogu liige osa võtta volikogu sellise üksikakti arutamisest ja otsustamisest, mille suhtes tal on isiklikud huvid. Seega, kui mõnel tänasel kandidaadil liigub mõte volikogusse kandideerimisega isiklikku kasu saada, võiks pigem mõelda, kas see on eetilise.

Valla maine sõlub siin elavate inimeste hoiakutest, mis omakorda kujunevad sageli teadmatuses ja vähesest huvist vallaelu korraldamise vastu. Seepärast ootan uuel perioodil aktiivsemat ja suuremat huvi vallaelu kulgemise vastu.

Kutsun kõiki aktiivselt valimistel osalema!

Täna südamest tegevuse lõpetava volikogu nimel valijaid, kes avaldasid eelmistel valimistel toetust kandideerinud inimestele. Täna volikogu liikmeid, kes neli aastat panustasid kohaliku elu edendamisse. Täna ka neid volikogu liikmeid, kes otsustasid uueks perioodiks enam üldse mitte kandideerida või valisid kandideerimiseks mõne teise nimekirja.

Valijatele soovin tarka meelt otsute tegemisel!

Anne Kalf,

**Raikküla vallavolikogu esimees
2009–2013**

Purculi tegi tutvust ukraina köögiga

MTÜ Purculi alustas 28. septembril oma uut hooaega Sügistervituse üritusega. Külaliseks oli kutsutud Purkus elav ukrainlanna Maria Brovkina.

Maria tutvustas huvilistele ukraina rahvusköögi saladusi. Külalise juhendamisel valmisid maitavad kartulivareenikud, pelmeenid ning kõik said maitsta vürtsikat ukraina borši. Laualt ei puudunud ka meie perenaiste poolt valmistatud hoidised, mille retsepte sai huvitatutele jagada. Ukraina kombe kohaselt tuli enne vareenikute sööma asumist laulda rahvalaulu, mida meie külaline oma kõlaval häälel ukraina keeles ka meile esitas.

Oleme tänulikud Maria Brovkinale, kes tegi meie avaürituse nii meeldejäävaks ning andis lubaduse edaspidigi meile oma köögisaladusi ja -nippe tutvustama tulla.

Ester Luik, Ede Talistu

**Maria Brovkina õpetussõnade järgi valmivad kartulivareenikud.
Foto erakogust**

Eriolukord on lõppenud

Küsimused intervjuuks vallavanema Jaan Truutsiga on nopitud eelmiste valimiste eel ilmunud valimisplatvormidest ja valimisperioodi jooksul ette tulnud olukordadest.

Lõppevat valimisperioodi võib Raikküla valla jaoks nimetada isegi murranguliseks, mis sundis astuma mitmeid radikaalseid samme. 2010. aastal oli vald nii raskes majanduslikus olukorras, et palus riigilt abi. Saneerimine sundis paljusid tegevusi kokku tõmbama, aga see raske aeg hakkab mööda saama. Missuguseid arenguid võib nendest aastatest välja tuua?

Alustame sellest, et just täna (intervjuu on tehtud 18. septembril) saime teada, et saneerimine on lõppenud ja nüüd oleme jälle vabad. Ega saneerimine sundinud meid kärpeid tegema – seda olime juba eelnevalt teinud, misjärel oli vaja ainult riigilt raha küsida.

Saneerimine ei pannud meie arenguid seisma, aga me ei hüpanud ka üle oma varju. Nende aastate jooksul suutsime Kabala koolile laenuraha abil uue katuse teha ja tänavu juba üksnes omavahendite arvelt ka kooli ventilatsioonisüsteemi uuendada.

Kabala kool on saanud viimastel aastatel suuri investeeringuid, selle üheks põhjuseks oli ka päästeteenistuse ettekirjutus. On kõlanud etteheiteid, miks tehakse investeeringuid üksnes Kabalasse, aga mujal meil kooli ju ei ole. See hoone on ka külarahva kokkusaamiskoht. Remonditud on Koikse sild, mille kordategemiseks ei

õnnestunud saada projektiraha ja see töö tehti valla rahaga.

Valimisperioodi jooksul andsime vee- ja kanalisatsioonisüsteemid üle ASile Matsalu Veevärk. Arvan, et see oli õige samm.

Toimivad kõik valla väljakujunenud üritused: lipupäev, vabariigi aastapäeva ja jaanipäeva tähistamine, eakate õnnitlemine ja aastavahetuse pidu.

Suur muudatus on tehtud valla kultuurielu korraldamisel – Raikküla Kultuurikeskuse asemel on nüüd Raikküla Valla Vabaajakeskus. Millal näeme selle otsuse esimesi vilju?

Kultuurielu ümberkorraldused tingis samuti päästeteenistuse ettekirjutus, see muutus plaanis ei olnud. Kui oleksime paigaldanud kultuurikeskusele tuletõrje signalisatsioonisüsteemi, oleks see tinginud järgmiste ja väga kulukate tööde tegemise, mida vald poleks suutnud teha.

Põhjalik analüüs näitas, et kultuurikeskuse kasutatavus oli siiski üsna väike. Argumendiks oli seegi, et kui valla oma hoone seisab peaaegu tühjana, mida tuleb nagunii kütta ja hallata, siis samal ajal tuli tasuda ka teise hoone eest renti. Usun, et puhume Lipa majale elu sisse, selleks on natuke aega vaja.

Lugedes enne 2009. aasta valimisi Raikküla vallas kandideerinud nimekirjade valimislubadusi, on mitmed punktid tänaseni ellu viimata. Sealt oleks võtta uusi ideid ka seekordsetesse platvormidesse. Näiteks kui kaugel on ettevalmistused kergtee rajamiseks

Tamme külast Koiksele?

Valimiste eel sõnastatakse mitmesuguseid vajadusi. See on riigimaantee ja me ei tea, millal riik selle kergtee tegemiseni jõuab. Vald on igal juhul koostöövalmis ja nõus kandma omapoolsed kohustused (nt maade mõõtmine).

Mida on tehtud tänavavalgustuse uuendamiseks keskustes?

Tänavavalgustus on uuendatud Raikkülas ja Purkus, Tamme külas veel mitte. See on uue perioodi üks ülesandeid.

Mida on vaja veel teha?

Purku koolimaja soojustus ja keskküttesüsteem tuleb uuendada ja Lipa koolimaja ahjud korda teha. Järgmistel aastatel ongi vallal kõige olulisem olemasolevate ehitiste korrashoidmine. Kui suudame need töös hoida, püsib ka meie vald. Seejuures tuleb tagada kõigi piirkondade võrdne areng.

Kas vallavalitsuse sai uue struktuuri?

Jah. Vallavalitsus kitsamas mõttes oli algul kolmeliikmeline, siis muutsime selle viieliikmeliseks. Ühitasime vallaametnike ülesandeid: liidetud on maa- ja keskkonnanõuniku ametikoht, sotsiaalnõunik tegeleb ka kultuuriküsimustega. Ega rohkem ühitada pole võimalik, siis hakkab kannatama kvaliteet. Tegelikult muutub sotsiaaltöö iga päevaga aina mahukamaks ja keerulisemaks ja meil tuleks kahele kodudes käivale sotsiaaltöötajale inimesi juurdegi võtta.

Miks ei õnnestu käima panna regulaarseid kokkusaamisi ettevõtjatega, kuigi selle olulisust rõhutatakse?

Seda on mitmel korral proovitud, aga küllap pole see siis nii oluline, kui asi käima ei lähe. Vallavalitsus saab omalt poolt ettevõtlast toetada sellega, et menetleb kiiresti kõiki planeeringuid ja muid vajalikke dokumente, muuga peavad ettevõtjad ise hakkama saama ja saavadki. Ilmselt ei ole kohapeal ka niisugust eestvedajat, kes suudaks kohtumised ettevõtjatega muuta korrapäraseks, et need ei piirduks vaid üksikute kordadega.

Kas Raikküla vald peaks jätkama iseseisva omavalitsusena, kuigi riigis räägitakse ühinemiste vajadusest?

Minu meelest küll. Ühinenud valla volikogusse oleks meie kandi esindajatel ilmselt raske pääseda.

Küsis Reet Saar

Raikküla valla kandidaatide koondnimekiri

Seekord valitakse Raikküla vallavolikogusse varasema 11 asemel üheksa liiget. Neljas nimekirjas kandideerib 35 inimest. Kandidaatide seisukohad on avaldatud lehekülgedel 8-11.

Sotsiaaldemokraatlik Erakond

101 Anne Leht
102 Tiia Sõber
103 Airika Rahuoja
104 Sander Nurmata
105 Aili Aus
106 Avo Päädam
107 Kübe Lokkotta

108 Janno Palts
109 Ene Laur
110 Tauno Laan

Erakond Isamaa ja Res Publica Liit

111 Urmas Uustallo
112 Margit Pärna
113 Tõnu Rahula
114 Helen Hints
115 Vahur Kuusk
116 Angela Treimaa
117 Andrus Pajo
118 Jaak Pregel

Valimisliit Meie Kodu-vald Raikküla

119 Anne Kalf
120 Raivo Rebane

121 Ago Leht
122 Viktor Lepik
123 Leino Luks
124 Marve Tiits
125 Jaan Truuts
126 Peep Ummalas
127 Ingrid Karp

Eesti Keskerakond

128 Koidu Pettai
129 Arvo Kivi
130 Eve Niinemets
131 Andres Anderson
132 Ülle Anderson
133 Lea Särekanno
134 Toivo Rimmelgas
135 Kunnar Laur

Õppeaasta esimeste tegevuste kajastusi

Reipalt koolipinki

Ülevabariigilise „Reipalt koolipinki“ sildi all toimus reedel, 13.septembril Kabala koolis suur spordipäev.

Peale neljandat tundi kogunesid 1.–9. klassi õpilased ja õpetajad kooliesisele väljakule, et üheskoos sportimisest rõõmu tunda. Tütarlaste võistkondi asusid valima Keiti ja Marili. Poiste kaptenitena juhtisid ja valisid osalejaid Kaarel, Markus ja Egon. Vastloodud võistkonnad said vahvad nimed nagu Krõllid, Kablutaajad, FC Barcelona, Paracetalona ja Real Madrid. Mainitustest viimased kolm olid loomulikult meie jalgpallifanaatikute poiste võistkonnad. Toimusid hasartsed, kuid siiski teineteist sõbralikult toetavad võistukatsumised pendelteatejooksus, rahvastepallis ja jalgpallis. Päev oli soe ja rõõmus, võistkonnad tasavägised. Õpetajad tegutsesid kohtunikena, õpetaja Salle aga sportlasena. Spordipäev kestis ligi kolm tundi ning põnevust jätkus kõigile.

Õpetaja Reet Tiisaar

Silma õpikojas

Silma õpikojas said õpilased 12.septembril osa kahest programmist: „Veeselgrootud ja nende määramine“ ning „Retk rannaniitudele“.

Veeselgrootutue püüdmise ja määra-

Spordipäeval käisid uue katuse saanud Kabala koolimaja ees hoogsad võistlused. Foto kooli kogust

misega tegelesid õpilased ise rühmaviisiliselt. Iga rühm vaatles ja määras oma-püütud loomi binokulaaris ning tegi selle käigus põnevaid tähelepanekuid loomade välis- ja siseehituse kohta.

Matkarajal õppisid õpilased liikuma märjal ja pehmel maastikul. Saadi teada, miks on vaja kaitsta rannaniite; kes tegelevad rannaniitude hooldamisega;

millised loomad sobiksid selleks kõige paremini; mis tähtsus on roostikul ja millised on pilliroo omadused; kuidas saab pilliroogu kasutada tänapäeval ja kuidas seda kasutati vanal ajal; saadi teada miks, kui kiiresti ja kus maapind kerkib ning millised on maakerke tagajärjed.

Õpetaja Ülli Toomemäe

Viis peotäit puu- ja köögivilju ootab söömist iga päev

Kestab Tervise Arengu Instituudi üle-ees-tiline teavitust „Sööme ära!“, mis tuletab inimestele meelde, et tervise toetamiseks on vajalik süüa päevas vähemalt viis portsjonit ehk peotäit puu- ja köögivilju.

Kuigi puu- ja köögiviljade söömine on üks tervisliku toitumise põhialustest, sööb vaid 9% Eesti elanikest soovituslikud viis ja enam portsjonit puu- ja köögivilju päevas. Eelmisel sügisel 15–74-aastaste elanike seas läbi viidud küsitlus näitas, et ligi pooled ehk 49% inimestest sööb 1–2 portsjonit puu- ja köögivilju päevas ning 26% ei söö neid igapäevaselt üldse.

Puu- ja köögiviljade vähese söömise üks põhjustest on inimeste endi väitel, et need on kallid. Lisaks on takistusteks inimeste mugavus, oskuste- ja ajapuudus: paljud ütlevad, et puu- ja köögiviljade toiduks valmistamine võtab liiga kaua aega ning neil napib selleks ideesid.

„Meie eesmärk on teavitusega näidata, et puu- ja köögivilju saab lihtsalt tavapärasele toidule lisada. Loodame ajakirjanduse ja toitumine.ee veebilehe vahendusel anda inimestele selleks hulgaliselt inspiratsiooni,“ ütles Tervise Arengu Instituudi toitumiseksperdi Tagli Pitsi. Pitsi lisas, et puu- ja köögiviljade söömiseks pole Eestimaal soodsamat aega kui varasügis, mil värske kraam on aedades ja põldudel valmis saanud.

Tänavune „Sööme ära!“ keskendub nädalate kaupa kolmele viljale: porgandile, õunale ja sibulale. Vastavalt teemanädalatele leiab veebilehelt www.toitumine.ee rohkesti retsepte ning aktsiooniga liitunud toidukohtade ja kaupluste sooduspakkumisi.

Tervise Arengu Instituut ootab „Sööme ära!“ aktsiooniga kaasa lööma ka kõiki eestimaalasi: külastage veebilehte [toitumine.ee](http://www.toitumine.ee), vastake seal tervisliku

toitumise teemalisele küsimustikule või lisage oma retsepte ja pilte puu- ja köögivilju sisaldavatest lemmikroogadest.

Puu- ja köögiviljade söömine on üks tervisliku toitumise põhilistest näitajatest. Just viis portsjonit on see kogus, millest alates täheldatakse puu- ja köögiviljade haigusi ennetavat toimet. Üks peotäis on umbes 100 grammi ning viiest portsjonist kolm võiksid olla köögiviljad ja kaks puuviljad.

Puu- ja köögiviljad sisaldavad palju vett ja vitamiine, samuti mineraalaineid, kiudaineid ja fütotoitaineid, mis aitavad ennetada kroonilisi haigusi, südameveresoonekonna haigusi ning mõningaid vähkkasvajate vorme. Need erinevad ained toimivad antioksidantidena, toetavad inimese immuunsüsteemi, aitavad alandada vere kolesteroolitaset ning vererõhku ja osal ainetel on ka antibakteriaalsed omadused.

Poolas nähtu innustab kodukandis jätkama

Raplamaa Partnerluskogu pärimuskultuurialane õppereis toimus 19.–26 septembrini Poola vabariiki Sileesia vojevoodkonda.

Raikküla valla sidusgrupi koosseisu kuulusid Anne Kalf (Raplamaa Partnerluskogu tegevjuhi assistent), Anne Leht (MTÜ Tammekoor), Liina Kütson (MTÜ Purkuli) ja allakirjutanu.

Sileesia on kõige tihedama asustusega ning kõige linnastunud piirkond Poolas. Selles vojevoodkonnas tegeldakse kivisöe kaevandamisega, raua ning värviliste metallide sulatamisega, toodetakse autosid, esindatud on tekstiili-, keemia- ja ehitusmaterjalidetoöstus.

Meie võõrustajateks olid Ziemia Bielska, Żywiecki Raj ja Cieszynska Kraina Leader tegevusgrupid. Kohtumised leidsid aset 11 omavalitsuses.

Osalesime neljal seminaril, töötubades, kohtusime kunstnik Florian Kohutiga, külastasime aiandustalu, Maria Gwareki perekonna pitsimuuseumi, kunstnik Jan Walachi muuseumi, Żywieci õlletehase muuseumi.

Kõik Leader projektid on sündinud eesmärgiga aktiveerida kohalikku elu ja kaasata inimesi veel paremini ühiskonda.

Õppereisi käigus tutvusime võõrustajate tegevusega ning nägime valminud objekte.

Vastuvõetud olid kõikjal väga hästi korraldatud. Osalemine huvitaval välitüritusel, mille teemaks oli „Kuidas kasutada seda, mis loodud kaua aega tagasi“, üllatas mitmekesise programmiga. Muljet-

Jaworze linnakeses asuv vabaõhulava.

avaldav oli vabatahtliku tuletõrjeühingu aktiivne tegevus, kaasates sinna hulgaliselt noori.

Pagarikoja Chlebowa Chata külastus jääb kauaks meelde, sest kohtusime siin tõelise oma ala meistriga, kes on üles ehitanud süsteemse muuseumi Poola 19. sajandi taluelu kajastustamiseks. Töötoas sai proovida kätt leivaküpsetamisel, lisaks andis peremees põhjaliku mesindusalase teoreetilise õppetunni.

Hämmastav oli Wilamowiane Noorte Ühingu ettevõtlikkus kultuuripärandi säilitamisel. Nad tegelesid kohaliku keele, mis on kantud maailma ohustatud keelte

nimekirja, säilitamisega ja võitlesid selle õiguste eest. Nad hoidsid elus kohalikke unikaalseid rahvarõivaid.

Inglise keelest tegi meile suurepärase tõlke Partnerluskogu tegevjuht Jaak Vitsur.

Õppereis andis kinnitust, et Leader aitab väga maapiirkondade elanikke oma paikkonna arendamisel ja inspireeris uuel programmiperioodil jätkama.

Veendusime, kui tähtis on levitada kohalikke edulugusid ja teavitada avalikkust huvitavatest valdkondadest ja tegevustest.

Teel peatusime Varssavis ja Poola kuningriigi endises pealinnas Krakovis.

Täname väga õppereisi korraldajaid, kes leidsid meile aja üle 700 a tegutsenud Wieliczka soolakaevanduse külastamiseks. See on Euroopa vanim ja on kantud UNESCO maailmapärandi nimekirja. Kaevandus asub 130 m sügavusel maa all ning koosneb 3 km pikkusest tunnelite labürindist, kus leidub kauneid kabeleid ja maa-aluseid järvi.

Muinasjutuline reis, mis kulges kaudselt Karpaatides ja mägedevahelistel aladel, jääb kauaks meelde.

Kokku läbisime horisontaalselt 3375 km ning vertikaalselt 890 m, millest 130 m kaevandusse ja 760 m Zar Mountain mägedesse.

Hele-Mai Truuts,
Rapla Leader meetme 3.1
hindamiskomisjoni liige

Tänapäeva rüütlimängud Ziemia Bielska tegevusgrupi laadapäeval. Fotod erakogust

Raikküla vallavolikogu pöördumine esitamiseks Rapla maavalitsusele

Alanud on Eestit, Lätit ja Leedut läbiva kiirrongi Rail Baltic trassikoridori valimine. Raikküla valda läbivad trassialternatiiv 7A, 7C ja 7B. Raikküla vallavolikogu arutas oma 18. septembri 2013 istungil avalikule väljapanekule esitatud trassialternatiive. Koosoleku toimumisest teavitati valla kodanikke nii posti teel kui ka Raikküla valla kodulehel. Kohale tuli ligi 40 huvilist.

Põhjalikke selgitusi andis ja vastas kohale tulnud kodanike küsimustele Rapla maavalitsuse arengu- ja planeerimisosakonna nõunik Veiko Rakaselg.

Arutelul selgus, et suurema maaala Raikküla vallas võtavad enda alla trassikoridori 7A ja 7C, minimaalselt läbib valda 7B. Trass 7A läbib unikaalsete loometsadega Kuusiku-Raikküla piirkonda; möödub lähedalt Tõrasoo looduskaitsealast; läbib Salavalge-Tõrasoo 1 variala; läbib rohevõrgustikku ja väärtuslikku niitu ning suurimetajate rändekoridori. Raudteetrass poolitab Raikküla valda ja sellega mõjutab oluliselt kohalike elanike ja

kogukonna elu: lõhub looduskooslusi ning piirab oluliselt paljude elanike ja loomade igapäevast liikumist, võib kau-

Enne koosoleku algust oli kaartide ees pidevalt uudistajaid.

Lepiti kokku, et Raikküla valla avalik arutelu toimub 9. oktoobril algusega kell 18 samuti vabaajakeskuses Lipal.

gendada elanike jaoks mitmeid elukondlikke teenuseid, töökohti ja vahemaid ning suurendada transpordikulusid.

Arvestades riigi huvi; raudtee ehitata-

mise eeldatavat maksumust; Raikküla valla geograafilist asendit; vallakodanike ettepanekuid, ei saa Raikküla vallavolikogu välistada kõiki trassialternatiive valla territooriumil, kuid soovib, et planeeritav raudtee ei häiriks kohalike elanike elukeskkonda ja kahjustaks loodust võimalikult vähe.

Raikküla vallavolikogu, tutvunud Rail Balticu trassi asukoha esialgsete trassialternatiivide valikuga, ära kuulunud valla kodanike, maaomanike ja vallavalitsuse seisukohad ning tuginedes põhiseadusele, planeerimisseadusele, kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele, kehtivale valla üldplaneeringule ja arengukavale, NÕUAB, et planeeringu koostamisel:

* ei planeeritaks raudteed trassialternatiivile 7A, mis kahjustab kõige rohkem kohaliku omavalitsuse toimimist ning vallakodanike ja maaomanike huve;

* eelistatakse trassi 7B ja 7C kui kõige vähem valla kodanike huve kahjustavaid;

* arvestatakse õiglane kompensatsioon nende kinnistuomanikele, kelle maadele raudtee ehitatakse;

* lähtutakse avalikest ja kodanike taaskaalustatud huvidest.

Algavad Rail Balticu avalikud arutelud

Raplamaa maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avalik väljapanek ja avalikud arutelud.

Rapla maavalitsus annab teada, et minud on Rail Baltic raudtee trassi koridori maakonnaplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm. Planeeringu eesmärgiks on leida sobivaim asukoht kavandatavale Rail Baltic raudtee trassi koridorile. Selleks võrreldakse erinevaid trassikoridori asukohavariante ning analüüsitakse raudtee rajamisega kaasnevaid mõjusid inim- ja looduskeskkonnale. Vastavalt KSH programmile on planeeringuga kavandatav tegevus piiriülese keskkonnamõjuga.

Maakonnaplaneeringu algatas Vabariigi Valitsus oma 12.04.2012 korraldusega nr 173 ning koostamise aluseks on „Planeerimisseadus“. Maakonnaplaneeringu koostamise korraldajaks on Rapla Maavalitsus (Tallinna mnt 14, Rapla, 79513) ning selle kehtestajaks Ra-

pla maavanem. Planeeringu koostajaks ning selle keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviijaks on OÜ Hendrikson&Ko (Raekoja Plats 8, 51004 Tartu).

2.-30. septembrini 2013 toimub maakonnaplaneeringu lähteseisukohtade, keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi ning võrreldavate trassialternatiivide avalik väljapanek. **Materjalid on digitaalselt kättesaadavad aadressil www.railbaltic.info ning paberversiooniga on võimalik tutvuda tööajal maavalitsuses ja trassialternatiivide asukohtadesse jäävates kohalikes omavalitsustes.**

Planeeringu lähteseisukohad kirjeldavad kavandatava raudtee iseloomu, annavad ülevaate, mida kujutab endast planeeritav trassikoridor ja kirjeldavad planeeringu ajakava ning planeeringuprotsessis osalemise võimalusi. Sarnaselt on KSH programm alusdokumendiks KSH edasisel läbiviimisel, kirjeldades mõjuvaldkondi, mida on vajalik analüüsida. Dokumentidele on lisatud tugiplaan trassikoridori variantidega, mille analüüs ja võrdlemine algab oktoobris.

Ettepanekuid lähteseisukohtade ja KSH

programmi täiendamiseks saab esitada Rapla Maavalitsuse postiaadressil ning e-posti aadressidel info@railbaltic.info ja info@rapla.maavalitsus.ee

Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikud arutelud toimuvad:

1. Rapla valla ja maakonna ühine avalik arutelu toimub 7.10.2013 kell 18 (asukoht Rapla Maavalitsus, Tallinna mnt 14, Rapla)
2. Kehtna ja Järvakandi valla ühine avalik arutelu toimub 8.10.2013 kell 18 (Kehtna Põhikooli II korruse saal, Staadioni 16, Kehtna)
3. **Raikküla valla avalik arutelu toimub 9.10.2013 kell 18.00 (asukoht Raikküla Valla Vabaajakeskus (Lipa kool), Lipa küla)**
4. **Märjamaa valla avalik arutelu toimub 10.10.2013 kell 18 (Valgu Põhikool, Valgu küla)**
5. Kohila ja Juuru valla ühine avalik arutelu toimub 11.10.2013 kell 18 (Kohila Gümnaasium – Kooli 1, Kohila).

Sotsiaaldemokraatlik Erakond

Hea koduvalla rahvas!

Panime siia kirja oma lubadused. Me võtame vastutuse ja lubame töötada kõik neli valitsemisaastat ühtse meeskonnana ühise eesmärgi nimel.

Meie eesmärk: Raikküla vald on elamiseks hea koht!

MEIE:

1. Muudame valla juhtimise ühtseks läbipaistvaks meeskonnatööks. Tagame inimeste jaoks võimalikult lihtsa suhtlemise vallavalitsusega.
2. Kutsume ettevõtjad kaasa rääkima valla arengu planeerimisel. Loome ettevõtjate ümarlaua, toetame era- ja avaliku sektori koostööd ja kohalike ettevõtjate tegevust.
3. Hoogustame ja toetame koostööd külade, seltside, ühingute ja huviringidega.
4. Räägime inimestega ja huvirühmadega kõigi oluliste otsuste ettevalmistamisel ja elluviimisel võimalikult varases staadiumis.
5. Jätkame taristu arendust ja parendamist: hoiame korras kohalikud teed, lumevaba tee iga vallaelaniku koju nii tallu kui kortermajja; tänavavalgustus korda.
6. Toetame kohaliku kooli arengut, kindlustame õpilaskoha ja hästitoimivad koolibussiringid. Võimaldame lasteaiakoha alates lapse 1,5 eluaastast.
7. Avame igas keskses noortetoad ja sooja söögi võimalusega päevakeskused.

Meie kandidaadid:

- 101 Anne Leht
- 102 Tiia Sõber
- 103 Airika Rahuoja
- 104 Sander Nurmeta
- 105 Aili Aus
- 106 Avo Päädam
- 107 Kübe Lokkota
- 108 Janno Palts
- 109 Ene Laur
- 110 Tauno Laan

Kohalikku elu saame vaid meie ise paremaks muuta. Me ei taha olla hiigelvalla ääremaa, vaid tahame olla iseseisev arenev vald.

Edu saavutamiseks pole olemas kindlat retsepti. Kõik on valikute küsimus.

20. oktoobril on meil kõigil võimalus teha oma valik. **USALDA MEID JA TULE VALIMA.** Meie oleme valmis tegutsema. Me ei otsi lihtsaid lahendusi, vaid edasiviivaid lahendusi. Vali oma kandidaat meie nimekirjast ja sa saad **uued tegijad, värsked mõtted ja tublid teod!**

Erakond Isamaa ja Res Publica Liit

Kandideerides Raikküla valla vallavolikogusse, oleme valmis võtma vastutuse valla elu juhtimise eest.

Kandideerides Raikküla valla vallavolikogusse oleme valmis võtma vastutuse valla elu juhtimise eest.

- Kui praegu räägitakse palju **haldusreformist** ja valdade vabatahtlikust ühinemisest, siis meie ei torma seda reformi läbi viima, aga valmistume siiski paratamatuseks, et valdade ühinemine on lähiaastate reaalsus. Kui ühineda, siis teha seda meie kogukondade ja külade jaoks parimatel tingimustel. Meil peab olema selge, mida on vajalik säilitada ja hoida ja millest oleme nõus lepinguid sõlmides loobuma. Selles töös ei saa volikogu vallakodanike abita teha õigeid otsuseid.
- Siit tuleb teine eesmärk – jätkuvalt rohkem kaasa-
me ja **kutsume üles valla elanikke kaasa rääkima vallaelus**. See suurendab ka aktiivsust küldes sees, annab eelduse ühingute ja seltside tekkimisele. Volikogu ja vallavalitsus koos teiste aktiivsete inimestega üle valla on võimeline tegema muudatusi paljudes valdkondades ja muutma valla elu paremaks.
- Eriti kutsume üles noori end kurssi viima kohaliku omavalitsuse korralduse ja tööga.
- Selleks, et **noored muutuksid aktiivsemaks**, peab olema neil oma meelepärane kooskäimise koht, mille eest nad ka ise vastutavad. Avatud noortekeskust arendame tasemini, kus suuremates küldes on noortetoad, mille eestvedajad võivad olla ka vabatahtlikud. Noortetubade tööd koordineerib üks noorsootöötaja.
- **Haridus** on valla eelarve kõige suurem kulukoht ja samas ka **kõige tähtsam valdkond**. Jätkuvalt hoiame ja arendame Kabala lasteaeda-põhikooli, et anda kvaliteetset põhiharidust. Lasteaia rühmade koostamisel ja paigutamisel tuleb silmas pidada lähedust laste elukohtadele, sellest tulenevalt võib tulla vajadus lastehoidu korraldada Raikküla külas. **Laste huviharidust** arendame võimalusel kohapeal. Igas piirkonnas on selleks eeldused olemas ruumide näol. Nii lasteaiateenuse kui ka huvihariduse andmiseks Raikküla külas saab koostöös omanikuga kasutada Raikküla Farmer OÜ-le kuuluvat kontor-klubi. Teeme kindlasti jätkuvat koostööd naabervaldade huvikoolidega.
- **Kultuurielu** korraldamisel peame silmas inimeste vajadusi ja harjumuspäraseid liikumissuundi. Kultuurialase töö elavdamisel on väga oluline osa koostöös ühingute ja seltsidega, kas või läbi halduslepingute. Huviringe peab olema võimalik läbi viia valla mitmes piirkonnas, see arendaks ka inimeste aktiivsust kohapeal. Kasutust leiab ka Raikküla klubi

ülevallaliste ürituste korraldamisel ja muude suurürituste puhul. Tuleb leida võimalusi koos omanikega olemasolevate hoonete ja ruumide kasutamiseks ja reklaamimiseks väljaspool oma valda.

- Samas hoiame ka valla kultuuripärandit.

Meie nimekirjas kandideerivatel inimestel on kogemusi kohaliku omavalitsuse töös, majanduses- ja ettevõtluses. See kogemus aitab kaasa valla eelarve koostamisel ja eelarvesse täiendavate vahendite taotlemisel. Me oleme valmis hoidma kulude taset madalal, kuid mõned valdkonnad vajavad senisest rohkem vahendeid:

- **Valla üldist heakorda** tuleb parandada eelkõige üldkasutatavate pindade heakorra parandamisega. Kutsume kõiki üles oma lagunenenud hooneid kas lammutama või remontima.
  - **Vallateed** hoida sõidukorras, esimeses järjekorras teha korda valla peamised sõiduteed ja teeäärte niitmine tuleb teha õigeaegselt.
  - **Tänavavalgustus** peab küldes süttima koos kooli algusega. See suurendab asula turvalisust. Kui vaja, siis laiendada tänavavalgustust.
  - **Lumetõrje** korraldus muuta selliselt, et puhastaks ka pikemaid erateid, mis viivad aastaringiselt kohapeal elavate valla elanike kodudeni.
  - **Kergliiklusteede** rajamine peab saama järgnevatel aastatel plaani.
- Muidugi tuleb kõikide nende tegevuste juures silmas pidada valla eelarve võimalusi ja ära kasutada kõiki rahaliste vahendite taotlemise võimalusi, mis on kohalikele omavalitsustele järele jäänud ning teha koostööd MTÜ-dega ja äriettevõtetega.

Tulge kõik 20. oktoobril hääletama ja tehke endale meelepärane valik.

Lugupidamisega

nr 111 URMAS UUSTALLO Miku Talu Äri OÜ

juhatuse liige

nr 112 MARGIT PÄRNA

Rapla Ühisgümnaasiumi direktori asetäitja majandusalal

nr 113 TÖNU RAHULA Raikküla Farmer OÜ juhataja

nr 114 HELEN HINTS Raikküla valla Avatud Noortekeskuse juhataja

nr 115 VAHUR KUUSK FIE - tõlkija

nr 116 ANGELA TREIMAA Saarioinen Eesti OÜ personalijuht

nr 117 ANDRUS PAJO Met-glas Asennus OÜ paigaldaja

nr 118 JAAK PREGEL FIE - põllumajanduslik tootmine

Head valijad!

20. oktoobril olete Teie otsustajad, milliseks kujuneb Teid ümbritsev elukeskkond, sest Teie otsustest sõltub, kes on need inimesed, kes hakkavad järgmise nelja aasta jooksul vallaelu juhtima ja kohalikku arengut puudutavaid otsuseid langetama.

Valimisliidus Meie koduvald Raikküla

kandideerivad

ja neil on järgmiste valdkondade oskused ja teadmised:

119 Anne Kalf

haridus, kultuur, külaliikumine, kohaliku omavalitsuse toimimine, arendusprojektide rahastamine;

120 Raivo Rebane

majandus, kultuur, haridus, noorsootöö;

121 Ago Leht

ettevõtlus, majandus, liikluskorraldus;

122 Viktor Lepik

majandus, arendustegevus, põllumajandus, teadustegevus;

123 Leino Luks

kaitsetegevus, turvalisus, külaliikumine;

124 Marve Tiits

haridus, kultuur, majandus, ettevõtlus, maavarad;

125 Jaan Truuts

energeetika, juhtimine, ettevõtlus, kohaliku omavalitsuse toimimine;

126 Peep Ummalas

Kaitsetegevus, turvalisus, talupidamine;

127 Ingrid Karp

looduskeskkond, heakord, külakogukonna areng, kultuur.

Meie valimisnimekirja liikmete eesmärkideks on:

1. Väärtustada:

- iga vallakodanikku – nii lapsi, noori kui vanu, neid, kes elavad siin või omavad vallas oma suvekodu; õpivad kohalikus või mõne teise valla koolis, töötavad valla territooriumil või käivad tööl teistes omavalitsustes,
- elukeskonda ja selle turvalisust;
- valla erinevate piirkondade tasakaalustatud arendamist;
- piirkonna ajaloo- ja kultuuripärandit.

Seisame igati selle eest, et

- pika kultuurilise ja ajaloolise taustaga Raikküla vald toimib jätkuvalt iseseiva omavalitsusena;
- kõiki valla piirkondi arendatakse tasakaalustatult;
- paraneb valla elukeskkond ja heakord, tuues Euroopa Liidu projektivahendeid terviseradade, ujumiskoha, kergliiklusteede jms jätkuvaks rajamiseks;
- korrastatakse Kabala tänavalgustussüsteem;
- areneb koostöö valla ettevõtjate ja külapiirkondade vahel;
- iga valla laps saab õppida temale meelepärases koolis ja kooli sõitmine on tasuta;
- lapsed ja noored saavad mitmekesist huviharidust võimalikult soodsatel tingimustel;
- tunnustatakse meie valla väga tublisid ja ettevõtlikke inimesi;
- jätkub sünni- ja matuse-toetuse maksmine;
- meie teed on sõidetavad aastaringselt;
- kogutakse ja säilitatakse paikkonna ajaloo- ja kultuuripärandit.

* **Meie jaoks on oluline Raikküla vallas elavate inimeste heaolu ja Raikküla valla jätkusuutlik areng.**

* **Me oleme seni seadnud valla huvid esiplaanile, vältides isiklikest huvidest lähtuvate otsuste vastuvõtmist ja jätkame sama põhimõtet tulevikuski.**

Meil on kogemused, teadmised seadusandlusest ning kohaliku omavalitsuse toimimisest.

MEIE JULGEME VÕTTA VASTUTUST!

Eesti Keskerakond

Me vajame tugevat omavalitsust, kus iga inimene on väärtus!

Neli aastat on imekiiresti kadunud ja taas on käivitunud valimiskarusell. Erakonnad ja valimisliidud on oma nimekirjad koostanud ja esitanud ning nüüd jääb ainult oodata, millise otsuse teevad valijad. On ju valijad just need, kes otsustavad, keda tahetakse näha järgmisel neljal aastal valla elu korraldamas ja juhtimas.

Meie pöördeline aeg nõuab hoolivat, asjatundlikku ja otsustavat juhtimist. Kohustab korras hoidma omavalitsuse rahakoti ja looma soodsa keskkonna kohalike ettevõtjate tegevuseks. Seista hea hariduse ja erksa koolielu eest kodukohas. Tegema kodukoha paigaks, kus on hea ja ohutu lapsi kasvatada ning mõnus veeta vaba aega. Mitte alati pole vaja palju raha, vaid hoopis rohkem on vaja tähelepanelikkust ja kohalike inimeste elu mõistmist.

Keskerakondlased üle Eesti ja seega ka meie, tahame minna valimistele vastu ülesandega, teha kohalikust omavalitsusest keskus, mis on tõesti „oma“ ja tõepoolest „valitsus“. Sest tõeliselt oma valitsus on inimese jaoks lähim, mitte madalaim võim. Tahame, et omavalitsus oleks üksus, mis seisab oma kandi inimeste eest.

Raikküla valla Keskerakonna nimekirjas on kaheksa väga erinevat inimest mitmetest eluvaldkondadest, kelle ühiseks sooviks on tagada meie valla inimestele parimad võimalikud elutingimused. Me ei räägi täna lubadustest, sest iga lubadus nõuab ka täitmist. Täna saame me ainult öelda, et meil on eesmärgid, mida me tahame saavutada.

Me tahame oma eesmärkide nimel seista selle eest,

...et meie valla teede üldine olukord paraneks ja talveperioodil oleks iga tee ja teeotsake kodude ni lumest vaba;

...et kohalik omavalitsus toetaks ettevõtlust ja tagaks tänaste töökohtade säilimise ning uute lisandumise;

...et oleks tagatud turvalisus igale inimesele, sõltumata tema vanusest, soost, elukohast, jõukusest;

...et valla iga piirkonna lapsed ja õpilased saaksid lasteaeda ja kooli sõita tasuta ja võimalikult soodsalt;

...et huviharidus ja sportimisvõimalused oleksid kättesaadavad kõigile lastele, ka vähekindlustatud peredele;

...et igal lapsel oleks kodu lähedal asuv lasteaiaaikoht. Seejuures on oluline, et lasteaedades on olemas tugiteenused (logopeed, psühholoog jms);

...et säiliks kodulähedane konkurentsivõimeline põhikool;

...et kõigil õpilastel ja ka lasteaialastel on tagatud tasuta tervislik koolitoit. Vajadusel toitlustada vähekindlustatud perede lapsi ka koolivaheaegadel. Ükski laps ei tohi tunda nälga!

.....et ei unustataks eakaid ja pakkuda neile erinevaid huvitegevusi;

...et edendada kultuurielu, säilitada raamatukogud, kultuuriasutused, kes hoiavad kohalikke kultuuritraditsioone;

...et omavalitsussüsteemi muudatused oleksid läbimõeldud ja põhjendatud.

Me julgeme võtta vastutust ja nende eesmärkide elluviimise nimel kandideerimegi ühiselt Raikküla valla uude volikogusse. See, kuidas me saame oma eesmärgid realiseerida, oleneb nüüd kõik Teist, head valijad! Teie valikust sõltub see, millised inimesed hakkavad järgmise nelja aasta jooksul meie valla elu juhtima ja kuidas läheb meie koduvallal järgneval neljal aastal!

Raikküla valla Eesti Keskerakonna nimekirjas kandideerivad:

Nr 128 – Koidu Pettai,
nr 129 – Arvo Kivi,
nr 130 – Eve Niinemets,
nr 131 – Andres Anderson,
nr 132 – Ülle Anderson,
nr 133 – Lea Särekanno,
nr 134 – Toivo Rimmelgas,
nr 135 – Kunnar Laur.

Noortekeskusel oli suvi täis seiklusi

Noortekeskuse suvi algas juuni lõpust ja lõppes septembri lõpuga. Nelja kuuse mahtus koos toredat väljasõitu ja üks kahepäevane reis üle mere. Leadri rahastusel saime lubada endale ilusa seiklusrõhke suve, mis viis meid Eesti eri kohtadesse.

Oma esimesel väljasõidul jõudsimme nii Pahlasse ronima kui ka Tallinnasse kinno. Teine reis viis meid Eesti Vabaõhumuuseumisse ja Laagri kardirajal panime oma sõiduuskused proovile. Kolmanda väljasõidu suund oli Rakvere. Sealne linnus võttis meid avasüli vastu ja näitas oma salajast maailma. Kui püssirohu retsept teada saadud, suundusime Aqva veekeskusse. Neljas sõit viis meid kodust veelgi kaugemale: siis külastasime Põlvamaal asuvat Eesti Maanteemuuseumi ja tagasiteel põikasime Tartus Aura veekeskusse. Viies kord olime kanuudega Vigala jõel oma kodukanti nautimas. Projekti lõpetas sõit Otepää seiklusparki.

Leadri projektist „Suvi täis seiklusi“ sai osa 46 erinevat Raikküla valla noort.

Sellega aga meie suvised projektid ei lõppenud. Suve läksime lõpetama Muhu saarele. Sealne noortekeskus võttis meid soojalt vastu ja näitas oma kodusaart. See ei olnud lihtsalt bussisõit läbi Muhu külade, vaid iga peatuse ja tutvumise juurde

Ühispildil on Raikküla ja Muhu noored. Foto erakogust

ka is ka võiskondlik ülessanne. Läbi foto-silma paistab maailm teistsugune ja just niimoodi avastasid meie noored Muhu saart.

Et ka võõrustajad saaksid aimu, kus asub Raikküla või milline on meie noortekas, tegid noored tutvustava video. See sai loomunguliselt informatiivne. Videot

on võimalik ka YouTube´st leida otsingusõna raikküla noored kaudu.

Projekti pealmiseks eesmärgiks oli aga mõttetalgute korraldamine teemal Eesti Vabariik 100. Oli uskumatult huvitav kuulata, mida noored tahaksid muuta järgneva viie aastaga või kuidas nad tähistaksid suurt juubelit. See reis sai teoks tänu haridus- ja teadusministeeriumi projektile „Noored ja ääred“.

Suve algul sai toetuse ANK projekt, mida rahastab Rapla maaavalitsus. Sellega sai noortekeskus uue suure kõikide kaas-aegsete võimalustega teleri ja selle juurde menuka Xbox-i.

Augustikuuga lõppes ka ESFi suurprojekt. Viimase NAF-ina (noorte algatusfond) tegi noortekeskus endale uue logo ja 30 noort said uue logoga pluusi.

Helen Hints

NOORTEKESKUSE LAHTIOLEKUAJAD:

Esmaspäev 15–20
Teisipäev 15–20
Kolmapäev 15–20
Neljäpäev 15–20
Reede 16–21

REEDETI ON NOORTEKESKUSEL KABALA SPORDIMAJA KASUTAMISE AEG KELL 18.30–20.00

SINNA VIIB JA TOOB TAGASI NOORTEKA BUSS!

Noortekeskuse bussi VÄLJUMISED REEDEL
Purku 18.20
Raikküla 18.30

TAGASI

Kabala 20.00
Raikküla 20.10
Purku 20.40

Kehtiv isikut tõendav dokument on kohustuslik

1. septembri 2013 seisuga oli Raikküla vallas 1584 elanikku. Neist 71 isikul, mida on tervelt 4,5% elanikkonnast, ei ole hetkel kehtivat dokumenti. Ainult kehtetu pass on 59 isikul, ainult kehtetu ID-kaart 6 isikul ja dokumentideta 15–64aastaseid on 6 isikut.

Eesti kodaniku ja Eestis püsivalt elava Euroopa Liidu kodaniku kohustuslik isikut tõendav dokument on ID-kaart. ID-kaarti saab lisaks tavapärasele isiku tõendamisele kasutada ka enda isiku tuvastamiseks elektroonilises keskkonnas ning digitaalalkirja andmiseks. Euroopa Liidu piires saavad Eesti ja Euroopa Liidu kodanikud ID-kaarti kasutada ka reisi-dokumentina.

Eesti kodaniku pass on reisidokument, mis antakse Eesti kodanikule riigipiiri ületamiseks. Samuti saab passi kasutada isikut tõendava dokumendina.

Riigilõiv ID-kaardi ja passi koostaotlemisel on:

alates 15-ndast eluaastast 38,34 eurot;
alla 15-aastased, puudega isikud ja vanaduspensionärid 19,17 €

Kui Te ei kavatse reisida Euroopa Liidust välja, siis võite taotleda vaid ID-kaarti, mille riigilõiv on:

alates 15-ndast eluaastast 24,28 €
alla 15-aastased, puudega isikud ja vanaduspensionärid 6,39 €

Kellel on ligipääs internetile, saab täpsemat infot dokumentide taotlemise kohta <http://www.politsei.ee/et/teenused/isikut-toendavad-dokumendid/> Kõik teised isikut saavad infot helistades kodakondsus- ja migratsioonibüroo klienditeeninduse telefonile 6123000.

Vajadusel saab infot ja taotluse blanketi ka vallavalitsusest.

Palun hoolitsege, et Teil oleks kehtiv isikut tõendav dokument!

**Vallavalitsuse sekretär-registripidaja
Kaie Merila**

Kaheksandad käsitööpäevad keskendusid kampsunile

Sel aastal oli ja on jätkuvalt käsitööpäevade teemaks etnokampsun. Teema valik on meie käsitööringkonnas tavaliselt ikka mõned kuud üleväl, enne kui otsustada tuleb, arvestades võimalikke rahastajaid ja projektide taotlustähtaegu.

Talvel oli võimalik näha Viljandi Kultuuriakadeemia tudengite valmistatud etnostilis rõivaste kollektiooni ja sealt hakkas mõte hargnema. Juba märtsis kutsusin õpetaja Gerly meile ideed lähemalt tutvustama, sellele järgnes kodutöö. Juunis saabus ka positiivne projekti rahastamisotsus õpetaja töötasu suhtes. Augustis, kui käsitööpäevade aeg kätte jõudis, kogunesid huvilised ja töö võis alata. Etnokampsuni teema valikul on peetud silmas käimas olevat kultuuripärandi aastat ja pööratud tähelepanu võimalikule tootereengule vastavalt tänapäeva mõjudele.

Traditsioonilist rahvarõivast võib alati täiendada sobiva kampsuniga. Pii-sab vaid heita pilk vanadesse kogudesse, näiteks raamatus „Meite Muhu mustriid“ võime lugeda: „Nüüdseks on üha populaarsemaks muutunud taas Muhu vanemat tüüpi rahvarõivad ning sellega koos ka vanade originaalidega sarnase nipiga vatid. Tänapäeva inimesel pole küll alati mahti vatti ise valmis kududa, seetõttu lä-

Käsitööpäevadel valminud etnokampsun.

hevad vatitoorikuna kasutusse ka sobivad villased kampsunid, mille lõiget saab kohendada või tehakse vatt masinkoes.“

Oleme liitunud ka tänavu Rahvakunsti ja Käsitööliidu üleskutsega „Käsitöökojad üle maa“, mis on käsitöövaldkonna uus algatus, kus kogu Eesti on terve päeva käsitöölainel. Selle aasta oktoobris ollakse koos kolmandat korda ja on lootus, et sellest saab järjepidev käsitööd,

Teadmiseks kõigile, kes soovivad veel kätt proovida etnokampsuni tegemisel!

12. oktoobril algusega kell 10 õpetab Kabala mõisas Gerly Karu, samas on näha ka valmistoid, õpetussõnu ja nõuandeid jagavad kõik.

Kaasa tuleb võtta sobiv villane kampsun, mida annab ümber disainida ja vajaminevaid käsitöövahendeid: nõelaniiti ja värvilisi paelu, sobivaid tekstiile ja pärleid.

Palun osalemiseks ennast kirja panna Kabala raamatukogu tel 65 577 või

e-mail: helemaitruuts@gmail.com

traditsioone ja meistreid propageeriv sündmus. On soov, et sellest üritusest kujuneks meeldiv traditsioon, mida ootaksid nii korraldajad, osalised kui ka juhendajad ning ettevõtmine leiaks järjest enam kajastust nii kohalikus kui üleriigilises meedias.

Raplamaa käsitöökoda on 26. oktoobril Märjamaal.

Hele-Mai Truuts

Korraldajaid võib oodata „valatud madratsiga“ voodi

Ilm on meid sel suvel ning ka alanud sügisel sooja ja päikesepaistega piisavalt hellitanud, nüüd on aeg sügisele omase vihma käes. Õppeaasta algus on toonud teedele ning tänavatele hulgaliselt kooli ja koolist koju kiirustavaid õpilasi. Liikluses on siiani kõik sujunud selliste vahejuhtumiteta, mis vääriskid avalikuse tähelepanu. Et samamoodi ka edasi läheks, siis arvestagem üksteisega ning olgem ettevaatlikud, head autojuhid ning jalakäijad!

Viimastel nädalatel on Raikküla valla eri paigust tulnud teateid mustlastest, kes pakuvad inimestele müügiks erinevaid suitsulihatoteid ning selle juurde ennustamise teenust. „Lihamüüjad“ on sedavõrd osavad müügimehed, et suudavad kilo suitsuliha maha müüa 40 euro eest. Kasutatakse ära inimeste teadmatust hindadest ning üritatakse ostjalt raha välja petta

, ajades teda segadusse. Augustis oli Raikküla vallas juhus, kus ühelt eakamalt inimeselt peteti peale lihamüüki välja sukasäärde kogutud matuserahad. Selliste kuritegude ohvriks satuvadki üldjuhul keskusest eemal elavad üksikud vanemad inimesed, kes iga päev kodust väljas ei käi. Pahatihti ütlevad mustlased oma vale nime ning elukoha, mistõttu politseil on nende päritolu hiljem raske kindlaks teha.

Pettuste ärahoidmiseks oleme tänulikud igasuguse informatsiooni eest, kui mustlased üritavad kalli raha eest lihatooteid müüa.

Lisaks „lihamüüjatele“ on suve lõpus ning sügise alguses tulnud teateid Raikküla bussipeatuses ennast hästi tundvatest napsivendadest. Bussipeatus on avalik koht, kus alkoholi tarbimine on keelatud. Minu kõrvu on kostnud kaebused, et peatust kasutatakse vajadusel

Konstaabli vastuvõtt Raikküla vallavalitsuse hoones toimub endiselt teisipäeviti kell 9–11.

Lauatelefon 612 3504 või 486 5560; vastuvõtuvälisel ajal palun helistada numbril 110.

Oma murest võib kirjutada ka jaan.sildoja@politsei.ee

ka avaliku kempsona, kuna kaugemale lihtsalt ei jõuta minna. Siinjuures on kommentaarid üleliigsed. Keegi ei pea taluma inimväarikust solvavaid tegusid. Rapla politseijaoskonna patrulltoimkonda on „viinasõpradest“ informeeritud ning keelust üleastujaid ootab ees priske rahatrahv ning võib-olla ka öö „valatud madratsiga“ voodis.

Värvilist sügise jätku kõigile!

Piirkonnavanem Jaan Sildoja

**Kutsume Sind osalema HOIDISTE
ja "NUNNUDE" päevale
6. oktoobril kell 11.00 Kabala koolimajas**

- * soolaste ja magusate hoidiste konkurs
- * huvitavate ja eriliste aiasaaduste näitus
- * möttetalgud teemal: Millisena näeme oma kodukanti
- * lastele tegelused

Võistlushoidiseid (kahes eksemplaris: üks näituseks, teine degusteerimiseks) ja „nunnu“eksponaate ootame Sinult kella 11.00–11.30
11.30 alustame möttetalgutega

Päeva lõpetame ühise
moosiga pannkookide söömisega!

Info: Anne Leht 525 8191
Tiia Sõber 5347 4878
Katrin Grichin 522 8982

Purku koolimajas

Käsitööringi esimene kokkusaamine 6. okt kell 16.00
Juhendaja Gerly Karu

23. okt kell 19.00 Mälumäng
Ootame ka uusi võistkondi!
Info 5346 9836

25. okt kell 19.00
Kohtumisõhtu
Riho Sibulaga

Täpsem info: 5330 8285,
486 3223

MTÜ Purculi

www.metsamet.ee

Teenused erametsaomanikule:

- Metsakinnistute ost.
- Raieõiguse ost.
- Metsa ülestöötamine ja vedu.
- Metsamajandamise kavade koostamine TASUTA.

Teave e-post: info@metsamet.ee,
tel 5615 0680, Karl Lister

**Kõigile
sünnipäevalastele
päevi pikki,
ilusaid,
aastaid palju
ja toredaid!**

	70	September
	Vahur Sander	
	65	87
	Sirje Baldesport	Martin Rekkaro
	Helme Hannus	85
	Väino Esnar	Saima Junninen
		84
	August	Linda Tammaru
	90	Hugo-Herbert Koplimes
	Marie Aasma	81
	85	Linda Lubaso
	Kaljo Kodusalu	80
	83	Linda Niit
	Silvi Raag	75
	Heino Leppmaa	Helgi Vaherna
	75	Ilme Toome
	Ksenija Luukas	Väino Riismaa
	Ants Niit	70
	70	Villi-Ilmar Särekanno
	Urmas Arro	Enn Saveli
	65	65
	Eele Lundver	Larissa Skriptšenko
	Jüri Vlassov	Leini Savelli
		Õnnitleme
		
		Raikküla Vallavalitsus

Siia ilma sündisid

**Freddy Kivi
Aliis-Marii Konsa
Tarmo Paeste
Mattias Vendelin
Artur Saar
Mihkel Jakovets**

Raikküla Vallavalitsus

Mälestame lahkunuid

**Meelis Sander
Aarne Reismaa**

Raikküla Vallavalitsus